

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫГЪАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ
3 СОМДУ

ЖЫЙЫЛУУ

Магъаналы проблеманы юсюнден ачыкъ эм шарт сѐлешю

Тюенне Къабарты-Малкъары РФ-ни Къырал Думасын Урунуу эм социальный политика жаны бла комитетни келечилери келгенди. Делегацияга комитетни председатели Андрей Исавов башчылык этгенди. Ол къауумга РФ-ни Къырал Думасын Председатели заместители Н. Герасимово, РФ-ни Борчул халда социальный страховани этен фондуну председатели С. Калашников, Къырал Думаны Бюджет эм налогга жаны бла комитетни председатели Г. Карелово, Вилем берну жаны бла комитетни председатели, Олимпиядаланы чемпионкасы И. Роднина эм дагыда башхала киргенди.

Кесими байлыгы биринчи заседанийсын комитет мында бошдан ѳтдормейди. Аны Нальчикде бардыргыча ала-ны бери РФ-ни Къырал Дума-сыны депутаты А. Шхагъшев чакырганды эм ол башхала чыкканы КъМР-ни Президенти Арсен Канокко къабил кѳргенди.

Нальчикде ишлери а къо-накъла ача бла РФ-ни Борчул халда социальный страхо-

Комитетни заседанийсына къатышханланы къаууму.

вание фондуну КъМР-де бѳломонден жалчытылынган «Голубые ели» санаторийге бла «Радуга» сабий реабилитация арагъа барудан башла-нанды. Аяны бирелене ол учрежденилада КъМР-ни Парламентини Председатели Бечелланы Илвис, Правительствоу Председатели заместители Мадина Дышекова эм КъМР-ни урунуу эм социальный ай-

гъанларыны юсюнден толу хал-лар айтып, аяны киргѳзген да этгенди. Москвагъла анда болган затлагъа эс бѳлоп къарагъандан сора солугъа ала ушакъ бардыргандыла, алагъа мында къалай къарагъанарын соргандыла. Дагыда Князланы Шаман санаторийни кесими итче молжо болгъанын да айтанды. Ол шарт къонакъланы бек себир этиргенди. Тобешиюну ахырында къонакъбайла аяны торло-порло ашарыкъладан кѳрмючлери бла шакълы этгенди. Ысы бла делегация «Раду-гагъа» тебиргенди. Анда алагъа жарыкъ миллет тѳпсую-ле эм голпе бла сабиле тобе-диле. Учрежденини дирек-тору Сураджан Бекешев сый-лы къонакълагъа араны багъуу корпуну, школун да кѳргѳзгенди. Къонакъла мын-да болган тазалыкны бла армулукну эни белгилегенди. Делегацияны келечиси Ирина Роднинагъа уа адамла башхаладан эс аслам эс бел-гиле. Белгиле чемпионка бла суратха тѳсверге сыйгене абадаланы, жаш тѳлюню ара-ларында да аз тѳлюн эдиле.

Андан ары депутатла РФ-ни Борчул халда социальный стра-

хование фондуну Къабарты-Малкъардагъы бѳломоню Инесса Армаид орамда жан-гы м екимны ачылууна къатышхандыла. Ары КъМР-ни Правительствоу Президенти Андрей Ярин эм Президенти Администра-циясыны башчысы Альберт Ка-жаров да келген эдиле.

Жыйылынуу фондуну КъМР-де бѳломоню тамата-сы Отарланы Роза ачханды. Арт кезиуде республикада бойлай жангы молж меким-ла тер-терк ачыла тургъан-ларын чертип, Роза Аматовна республиканы башхала-рына жорукъ ыразылыгын билдиргенди эм биринчи сѳз-лѳню Андрей Яринге бергенди. Учрежденини кѳрулу-шу РФ-ни алгынчы урунуу эм социальный айнагъу ми-нистри Г. Карелованы зама-нада башланганын эсте сала. Андрей Виняминович анга эм РФ-ни Борчул халда социальный страховани этен фондуну председатели С. Ка-лашниковка ыспас этгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Суратланы Р. МАМИЕВ алганды.

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Байламлыкъла кючлениркидиле

Россей Федерацияны иш-лей тургъан Президенти Влади-мир Путин къырал жумуш-ла башхалады. Энде дери россейли башчыларындан бири да болмагъанды анда. Андан болур эди Ливинны ара шахары Триполини хал-къла аралы аэродромунда Владимир Путинге бек хур-метли къонакълагъа сыйлы къалаурун, музыка бла тѳ-бегенлери.

Визитни биринчи кюнѳнде оксуна Владимир Путин бла Ливия социалист Араб Халкъ Дѳлѳмахириини башчысы Муаммар Каддафи бла тѳ-бегенди. Эки къырал баш-чыны эм Владимир Путин бла

бирге Ливиягъа баргъан эконо-мистлени бла бизнесмен-лени программалары бек ул-луду, политика, сатыу-алуу, экономика, башха сферала-да бирге ишлеу жаны бла да. Эки къыралны араларында товар айландыруну багъа-сы 250 миллион доллар чакъ-лыды.

Тобешиюледе нефть, газ чыгарышда, электроэнергетикада бирге ишлеуно ослеринде бир бѳлек келишим къабил этилдикидиле.

СССР-ни кезуондо Муам-мар Каддафи Москвада юч-кере болганды. Аскер баш-чыны эм Владимир Путин бла

кючлери Совет Союзну аскер техникасы, сауутлары бла жалчытханды. Аскер эм башха мамыр усталыкылагъа да ливиячыла россейли вуз-лада окуп юбергенди. Совет Союзну спецалистле-ри, кѳрулушчулары уа бу къыралда школа, болныца-ла, къырал учреждени-лагъа журтла ишлегенди.

Эки къырал башчыны сѳлешуилери, бизнесменлени бир бирлери бла танышуу-лары, келишимле этиулерин андан ары бардырылыкъ-дыла.

Басмагъа УЧИНАЛАНЫ
Анур хазырлаганды.

ХАЙЫРЛАНЫУЧУ РЫНОК

Тюкенлени да, алычуланы да санлары ѳседиле

Къабарты-Малкъары ара шахарында сатыу-алуу не-халда болгъанын юсюнден Нальчикде администра-циясыны башчысы Орунбасар, сатыу-алуу эм предпринимательствога болушукъ этиу управлени-ны таматасы Тюбейланы Муссонны жаны Хазыр бла ушакъ этгенбиз, бир неча соруугъа жууш беририн тилегенбиз.

—Биоглопкоде хайырла-ныуу рынок эм сатыу-алуу жаны бла хал къа-лайды?

—Къабарты-Малкъарны ара шахарында жашагъ-анланы, къонакъланы то-варла бла жалчытыу, башха жумушланы тамам-лау харюнокл эм жуау-лы боржха саналады. Ол иш бла кѳрѳштен пред-притияла шахар молжно бек уллу бѳломуринден биридиле. Ол санда хайыр-ланыуу рынокну эм жумушла этуноу стацио-нар предпритиялары эки минген, тюкенле бир минген асламдыла. Павильонла эм киоскла 435 боладыла. Транспорт тох-тауучу жерледе сатыу-алуу комплексле жоуге жете кет-генди. Ара аш-азыкъ пред-притиялары эни алгъан-да, аяны саны 320-гъа жу-рукъшханды. Жашау жу-мушланы тамамлау бла юр-ешлене да 279 боладыла, уллу базарла, сатыу-алуу комплексле тѳрт бардыла.

Нальчикде чакълы бир адам жашагъан шахаргъа ол чекге жетиу аман тойлоду. Юлгого, 2007 жылда округ-ну адамларына бла тышын-дан келгенлеге 13 миллиард 390 миллион сом багъасы

Ахыры 2-чи бетдеди.

товар сатылганды. Ал-дагы жылда болгъаны бла тенгледиргенди, ол кѳрѳ-мю 15 процент чакълыгъа кѳ-рѳлгенди. Ким сыйын ша-харчылагъа 37,2 миллион сом багъасы аш-азыкъ эм промышленносте товарла сатылып тургъандыла. Тең-лешдирип къарагъанда, са-тыу-алууда товар жорюто-уге иги къошулганды. Не жашыруу, бир къауумла анга артыкъ бек ийенмай-дыла, жалаңда тюкенле кѳп-ден - кѳп боладыла, дей-ди. Кертиси уа, тюкенле бла

бирге алычуланы саны да ѳсе барады, шахарны хайыр-ланыуу рыногу бир халда болганлай калады.

—Алай эсе да, аш-азыкъ-продуктланы багъалары кѳ-тѳрленгенди.

—Жарысуугъа, ол керти-ди. Озган жылы сентябрь-октябрь айларында аслам изленген аш-азыкъ товарлары багъа-лары иги да кѳтѳрленген-ди, артыкъча сютден этилген ашарыкъланы. ѳсѳс ючюн, бишхалакыны сѳз башчы хумжуну, осл-нон, сары жануу эм журм-таланы багъаларына 35-ден 65 проценте дери къошулганды. Битимле-де этилген жау - 85,2 ун, ѳтмек-булка эм макарон-ла 36-76 проценте, кар-тоф эм кѳртеле 25-80 проценте багъа болгандыла. Ол жарысуу иш къы-ралда, дуняда да эконо-мика болуп бла байлам-лады.

—Баю продуктланы багъа-ларын ѳсѳурлени тѳгъ-гъ салырга мадарла уа эти-лемиде?

— Октябрь айда КъМР-ни Правительствоунону олоу бла аллай мадарланы ком-плекси къабил этилген эди. Аны хайырланды аслам из-ленген аш-азыкъ товарла-ны багъаларын ноябрь айы ол юкюнериде болган да-ражада къалдырырга онг табылганды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Археология лаборатория ачылганды

Гуманитар тинтилени инсти-тутунда археология лаборато-рия ачылганды. Экспедиция-гъа археология сектор бар-дырган экспедицияла та-былган затла киргенди. Мында эртегили кумдан жу-рунла, уруш баргъан жерледе

табылган сауутла бардыла. Табылган затланы лабора-торида тинтип, ала не за-манда хайырланыгъанларын билдире онгла бардыла.

Къабыргъагъа уа бизни археология секторун ишчиле-ри Къырал Эрмитажны,

Санкт-Петербургда къырал университетни, Новосибирск-кеде этнология эм этногра-фия институту ишчилери бла бирге бардырган экспе-дициядан суратла тагъы-лындыла.

Бизни корр.

Акция

Усталыкъ сайларгъа болуша

Къабарты-Малкъарны Халкъны иш бла жалчыты жаны бла къырал комитети школлада окууларын бо-шазган жаш адамла бла «Старт в профессию 2008» деген ат бла тѳбешуиле къурайды. Быллай ишини республиканы битеу шахар-ларында бла районларында ѳтдорую тѳреге айланганды. Ала жашланы бла къыз-ланы усталыкъ сайлагъанда тюз аныруу этерге юйретир мурад бла бардырыладыла.

Бу коюнде уа аллай жый-ылу Сабийлени бла жаш адамланы чыгъармакы-лыкъларны республиканы арасында болганды. Битеу да бирге ол акцияга минг-ге жууукъ школчу къатыш-ханды.

Нальчик шахарны иш бла жалчыты арасыны специ-алисти Мызъланы Мадина-ны айтханына кѳре, жаш тѳлю биоглопкоде рынонда къалай усталыкъла керек болгъанларын билмейди. Усталыкъ сайлануу юсюнен асламында, тюз да школчу бош, окууларын андан ары бардырыгъа керек болган кезиуде сагъыш этип башлайдыла. Ала юристе, врачла болур-гъа сыйгенилке, арта иш изленгенде къыйналадыла. Изгенде кѳрѳлѳ, эсепте туруп, жашла бла сакълыгъа ала. Ала болжму оюны а, жаш адамлагъа бу жаны бла болушукъ этерге керекди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ТИЗИН ЖЫЙЫ

Тѳгерек айбатланады

Жангы Малкъары келгенде, бир къауум адам эли ара орамныда тѳрелени, бор-дорланы асыл тур эдиле. Эли админист-рациясыны башчысы Текулары Курманбий да ала бла бирге.

—Субботник болуукъ юнюно сакълай турмагъанлай, ишини къыйынрагъын тамамлай келебиз, дегенди Курманбий. —Бу сиз кѳрген ишледен сора, автобусла-ны сакълагъан жерлени болгъанбиз, эли арасы бла баргъан итигини да тазалагъанбиз. Нальчикден кѳрѳ, бизге жетпеген жолу эки жылды ѳтсѳн тѳрелени къуругъан бутакларын кетерип, аяны топ жан-ларын тытыр бла акълагъандыла. Кир-кичик тѳпсую-чу жер барды, аны да тизгиле этгенбиз.

Къалгъан эки айны ичинде да кѳп иш тамамланы-рыкъды. Майны ахырында элге 50 жыл болуукъду. Къонакъла келгенде, тѳгеректеги таз болмаса жар-маз, 200 терекни шокубуну алында эки жангы орам барды да, ол тийреде орнатарыкъбыз. Биюню былай-да ишленген 20 адам району халкыны иш бла жалчыт-хан бѳломонде тизмеде тургъандалыла.

МАМАЙЛАНЫ Алий.
СУРАТДА: жангы малкъарны тишюрула тѳрелеге тытыр сортедиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Брифинг

Чеклени тийресинде жоруюно жорукълары торленгенди

Россей Федерацияны Фе-деральдини Къоржуусулукъ службасыны Къабарты-Мал-къарда чекки управлени-асында болган брифингге аны 2008 жылы биринчи кварталында ишини итогла-ры чыгарылгандыла, дагъ-ыда КъМР-ни жеринде чек-ки зоналаны, чекке нызамны жорукъларыны, контрактха кѳре къулуукъ этуноу ослеринден сѳз баргъанды. Анга Россейни ФСБ-сыны Къа-барты-Малкъарда чекки управ-лениисыны къырал чек-

ни сакълау жаны бла бѳло-мюно начальниги полков-ник Сергей Белозѳров, ин-формация-аналитика бѳ-ломоню начальниги подпол-ковник Анатолий Безищен-ко, кадрла бла жалчыты бѳ-ломоню тамата офицери под-полковник Михаил Сжиба, жамауат бла байламлыкъ жаны бла къауумну тамата офицери подполковник Ха-санбий Гуков къатышхандыла. Брифингни Хасанбий Гуков ачханды эм бардырганды. Ол бек алгъа сѳзю Сергей

Белозѳрова бергенди. Ол билдиргенге кѳре, жылы биринчи юч айында, чекке режимни бузуп, жыйырма сегиз адам жууагъа тартылганды, алагъа 24,5 миң сом таазир салынганды. Дагыда оналты адамдан ол сынтау бла таазирге 8,5 миң сом алынганды. Битеуда адми-нистратив жууагъа тартылг-анланы саны 43 адам болуп, алагъа 31,0 миң сом таазир телетилгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Брифингге къатышхана.

Сабийни кеси эркине кѳюп къоймазгъа

2 бет

Келир ыйыкъгъа
TV-ны,
радиону
ПРОГРАММАЛАРЫ
3-4 бетле

Магъаналы проблеманы юсюнден ачык эм шарт сѐлешти

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Андан сора сѐлешкен кыонакча А. Исаев, И. Роднина, Н. Герасимова, С. Калашников республиканы жашауунда бу кууанычы иши аламы келеринер сактап бардырганын ючюн жоректи ыраазыкчыларын билдиргенди. Мекени ачыгыркан шашауундагы проблеманы тюрлюню лентаны уа Андрей Яриги бу Сергей Калашников кесегенде.

Ызын бу Отарлары Роза кыонакчага жанна менен кѐрттѐнгенди. Жыйылыуу бардырылычу залында уа ол, фондуны болдыргы ишини оюнулар халпарлаган спайд-шоуу хайырынан, кыаска билдирди этгенди.

Андан москвалык кыонакча К.М.Р.ни Президентине сууну Юнион комитетине кѐрттѐргендиз атынан бардырыгыз атланганды.

«Закондотелдерге бѐттенуе учурда иштинин системасы о социалгоо страхованин о здоролвенни работничког, членов их семей и льготных категорий граждан» деген темада жораканды. Бу темада анда дагында пенсия эм медицина страхованила бу байламлы вопроста да оюнулагенде.

Комитетине ишине К.М.Р.ни Правительствону келечилери, Парламентине комитеттерине председателери эм депутаттарыны кызуу

му да кыатышканда. Кенгешчи Андрей Исаев бардырганды. Социалны страхованины айтынуу бек магъаналы ишлерден бири болганын чертип, ол ачы бу байламлы жарысулда энчи тохтаганды.

Бююн бизни бу субъектте деп жылланы ичинде бек жарыкты ишлен келген этки учурда иштинин шарты этгенди да, биз алада солтурга келген адамга кыайгырылуук болганын кеси кѐзѐбѐс да кѐргѐнбиз. Ол бек аламот колгоду, дегенди комитетине бардырганды. Ызын бу сѐзѐнѐ ол Андрей Яринге бергенди. Кыонакчалы К.М.Р.ни Президентине эм Правительствону атларындын биринчи заседанилары бу атышыл. Председатель ала мында хайырлы иш бардырыгына ийинганганын билдиргенди.

Андан сора фонду ишине юсюндѐн билдирди бу Сергей Калашников сѐлешкенди. Ол белгилегенде керек, биогонюке кыабат этилген залындадан бири да социалны страхованин бѐттенуе оубулук сабын алынуу сабын алынуу атышыл. Ишлен адмаланн санаторно-курорттун багыту бу байламлы вопроста да алынып тынгыны тинтилгенде иштинин багытуу алынуу кѐп жарысуу барды.

Андан сора сѐлешкен Адалы Шихагашев а энчи эс

сабылиени сопуларына аз ача бѐнонгенде эм ата-аналары бир жерде да ишленмеген эм социалны страхованины фонду берген амаланы хайырланмаганын сабыиле республикада деп кѐп болганыларна бѐнгенди.

Сопуу лагерлерге бардыргы отургы болмаганы ала аспамасында кыолайсызда неда тапсы юйорденди. Ол ала солтурга сюеди-Ол затны унутмагыз керекбиз, дегенди Адалы Шихагашев.

Аны ошондан кенгешчи Г. Карелова, Н. Герасимова, РФ-ни Пенсия фондурун правления председателини биринчи кѐрттѐргенди А. Куртин. К.М.Р.ни уруну эм социалны айтынуу министрине Тубейланы Альберт, саулык саклауу министрине Вадим Бичуев сѐлешгенди.

Суратланы Р. МАМИЕВ алганды.

РЕЙД Бу ююнде Кызборты-Малкларда МВД-ны бу Билим беруу эм илиму министрствону келечилери республиканын районларында бу шашауунда рейде бардырыла. Бу акция охкылбагы болмаганын ишлери жаны бу ведомстволу, ол санда школла, Ич ишлени министрствону стелечилери, юркѐлганда бирге кылай ишлегендери тинтир мурат бу кыурагында.

Рейдчи бардырганыла К.М.Р.да МВД-ны акцияла бек болганын ишлери бу байламлы энчи буркуманы толтуруу жаны бу тамана инспектор Кюмезланы Люба, республиканы Билим беруу эм илиму министрствону юйретуу эм кышлык билим беруу жаны бу бѐномно таматасы Татьяна Касьянова, психолог-невролог Татьяна Нагорная, Башкан району ОВД-сыны акцияла бардырганын ишлери жаны бу бѐномно таматасы Залудина Хаммурузова бу району Билим беруу департаментине келечилери тинтиноу Крем-Константиновское элде сабыи

Сабыйни кеси эркинине кыоюн кыоймагызга

интернатдан башлагандында да. Мында биогонюке 60-ча жуукку экюс кечинди. Битеу да бирге Бахсан районда ортал билим берген 31 оубукой, ол санда 3 интернат школла барды.

Крем-Константиновское элде экюс эм кыуар адамлары болмаганы сабыиле кечинген интернаттында алгагы деп битеу тийишчилонгла кыурагындагы: жашуу, солму мекенла, ашкана, стадион эм башка заттар барды. Сабыиле энли орта школула окуйдула. Мындагы жашыкчалы бу кызыкчалыны кѐбюсѐ экюсѐ, ата-аналары эркинликлери сырылганын юйорден болганыларын эсге асыга, алапы психикаларна бууккулук эттирген барды. Сѐз ючюн, мындан 17 сабыи корекция школла окуйду. Аладан тѐртюсѐ наркологула эседе турдыла.

«Ала буа ишленген бек кышкыла», дегенди интернатчы таматасын оубурабасы Наталья Назаренко. «Кѐбюсѐ бизни айтканыбызга сыйынайдыла, кыачып, кыайда болганылар да билдирмейдиле».

Комиссияны келечилери дагы болму буа тегилешдиргенде, сабыиле буа ишленген жууулы ведомстволаны келечилерини жуууалыкчалы кѐрттѐргенди, дегенди Кюмезланы Люба. «Окуу юйрени юйрениден айтканды уа, устанлазга биогонюке деп кѐп жуушла тамамларны тошоиде: ала, жаланда дѐрлѐ бардырып кыоймай, сабыилени усагыт жашауу хайырланмаганды. Ишлери оюйгенде, ишдей да билгенди дѐсек, жангылук тийѐбѐс».

Тинтилуе бардырылган учурда ишленген психология жагы буа кыурагында, Татьяна Нагорная айтканга кѐре, сабыиле аспамында ишленген тийишчиле изде еседе. «Алай хар не да игиди дѐрге жарамыз, дегенди ол. Биогонюке Наталька шашар».

наркологиа диспансеринде эседе 23 школуу турды, ол санда Бахсан райондан да бир нече жаш адам. Азыр 4-5 жыл буа тегилештиргенде уа, бу тарих азайган этгенди. Ол баям, республикада бардырылган торпюле буа байламды. Ол санда хар школла да нарколопта иширилгенде, окуу юйледе наркотиктерге, иччиликке, потонгоге кыажуу кѐп мамла эттиргенди, жыйылыуу бардырылган да болуму иги жанын торпюлерге болушундагы».

Республиканы районларына барып, торлю-торлю тинтилуе бардырып тѐрге айланганды. Буа школланы ишленин планларына, сабыилени ата-аналары буа бардырылган жууушланы тикмесине, аман кышкыла сабыилени кыууларны буа бардырылган ишленге аслам эс бѐлѐбиз, дегенди Билим беруу эм илиму министрствону келечиси Татьяна Касьянова. «Алай ведомстволаны ишлери де чурмула жоксуде дѐрге жарамды. Акцияла бек болмаганы кыатышланы буа наркомания, токсикомания».

Биогонюке 121-чи федералны законна тийишчиле билдирди сабыилени жашулары ючюн ата-анала, ишлени органлары, саулык саклауу эм билим берууно учурда ишленди, шашарланы буа районланы администрациялары жууушылды. «Бу ючюн кереклиси сингидрилмеги ючюн а белгилгенде ведомстволу ишленин биз оюйген алап кыурадалмаганды алыкта. Тинтилуе школланы уа битеу документациялары болганы мени бек кыуурандыгында», дегенди Татьяна Касьянова.

Рейдчи ишени кыатышканла биогонюке республикада жакык халда ишленген окуу юй керек болганын ишле ючюн эседе турганын сабыиле, тышына чыкмай, окууларын бардырган учреждениела Владикавказка, Москвада да бардыла. Коммезланы Люба акыл эткенге кѐре, школ издирмега дайым да бууккулук а эткен, психикалары буулган, торлю-торлю аманлык ишле ючюн эседе турганын сабыиле башлашадан айырылуу турса алыкта.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Токенлени да, алычуланы да санлары еседеле

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Шашар округу администрациясыны специалисттери Федералны антимонопольны службаны К.М.Р.де управленисында ишленгенде токенлени да алычуланы уа улуу сабаты-алуу, отпозвы эм рониче сабаты-алуу эм жержери товар чыгаруучу предпринятиларга кыураула бардырылганды. Алапы таматасын чыгарылганын аш-азык продуктына туюнлей сабаты-алуу жерлерге жиберилуе юсюндѐн келишимле этерге деп кѐрттѐнгенди.

Мени оюмуна кѐре, аллай мадрала багылазга кыоула барырына тийгизген этеркидиле. Республикада чыгарылган аш-азык продуктына 20-25 процент чакылыны сагытылганы эс бурчталды. Шашарны хайырлануучу рыногунда кѐбюсѐнде Ставрополь эм Краснодар крайлардан, Кавказдан Черкесия эм Север Осетиа республикалардан келтирилген аш-азык продукты сагытылганы барды.

Улуу сабаты-алуу комплекси айтынуу буа бирге шашардагы киоскка азайтыла бардыла. Ол не себептенди? «Алай болганын администрация оюнуна жашауду бардырыла буа, гичте сабаты-алуу жерле кесери алларына кетерилгенери буа да байламды. Улуу, шѐндюлюк сабаты-алуу араланы буа издирленгенде, супермаркетлени кыурагында киоскка тутхандан хайыр жокду. Шашарчыла, баям, эселген болура Наталька дѐсеге илери Федералны сабаты-алуу компанияны токенлери орнатыла турганын. Торлю-торлю киоскка кетериле барганыларна буа

шарт да «болушады».

Дагында кыоагырчыны, шашарга Леонид Баширович Хамгоков башчылык этип тѐбегенди, сыфатсыз, кыыйматысы гичте сабаты-алуу жерлени киоскканы келеру токенлени да алычуланы уа улуу сабаты-алуу тийишлиликде бардырылды. Шашарны аруу болуруна сабаты-алуу да себептик этерге керекди. Ол ишни шѐндюлюк излемле тийишчиле кыуруу улуу шашарханы бетлери аруу эти эртѐден хайырланалып келген амалды.

«Хайырлануучу рыноку эм сабаты-алуу бѐнонгенде бирге шашардагы киоскка азайтыла бардыла? Не затка аслам эс бурлукуду?»

«Кыайсы бѐномно аслан да, жарысуладан бири тийишчиле кардла алызгы этгендери. Кертиди, арт кезимде ол жаны буа болум игилене тѐбегенди. Улуу сабаты-алуу арала, супермаркетле ачылыганылар алада ишленгенде сурау да кыатыланганды. Биогонюке аллай жерледе аспамында иш усталыкчагы тынгылы юйрѐнген адамла, менеджерле эм специалистерле жууу этгенлери кыуандырылды».

Алай магъаналы борчуну тамамлазга гичте предпринимательствону айтынуу буа себептик этеди. Ол ишге уа К.М.Р.ни Президенти Арсен Баширович Канюков энчи эс бурды. Шашарны экономика айтынууда, ишбилуу таварна эм жуушла жаны буа издирленгенде, супермаркетлени кыурагында киоскка тутхандан хайыр жокду. Шашарчыла, баям, эселген болура Наталька дѐсеге илери Федералны сабаты-алуу компанияны токенлери орнатыла турганын. Торлю-торлю киоскка кетериле барганыларна буа

Тюбешилуу

Отгары Малклары биринчи номерли школула Ашуггер элини окуучулары келип, «Мамарыкчада аруу жашуу кыурабыз» деген ат буа фестивалы бардырылганды. Аны Малкяр халкчы кыурагыны кыайтырылган коюде этерилуу эседе. Алай бир кыууу сытыла буа жетишпегенде керекли ишени заманында этерчи.

Ашуггерчиле охирички классланы окуучуларындын сырылган халдары буа кѐрген эдиле. Ала окуучу юйон актовый залында концерт берирге хазырлана тургуну, Совет Союзну Жигити Кабард Кавказдану атын жорактен школуу директорну юйретуу

Отгары Малклары биринчи номерли орта школулу директору Карчаланы Халимат сѐлешеди.

Проблема

Болжалны оздуртурга жарамыз

Таулада кѐр, бузла терк эриген кезимде черек суула кѐторюлуучулари белгилди. Алай сууну тургандай басуучу кыруула уа кѐп кѐргенде кѐзѐс озулган жуууларны кезимде жаратылуучула. 2000 жылда Тырнаузда да алай болганды.

Биогонюке энчи эсге тошоркоча хазна жуук кыурамаганды. Гирхожан сууну жагылары илини, километр буа жарымлык ийилин буа бѐгетилгенди. Аны кыурулушун битгенде дѐрге болушукчу, жалаанда кѐрттѐлгѐн кѐрттѐлгѐн кѐр кыурулушуну тамамлазга керекди: жауун суула кетерик издирле ишлен болганын оубу кѐпторюкчи энчи жаны да ала кыурамайла жоророча этерге эм дагында баша ишлени. Тырнаузу шашар округу администрациясыны башчысы заместителери Мурад Азубеков бизге айтканды кѐре, битеу ол затла кыурулуш эм ала буа шаша кыурулушчула кѐрширилгенди.

Биреу барганды эм эсге кесегин жууп кеткен жерде тийишли ишле этилип, парк кыурагындагы, Бахсан черекчи юн жаны да тап калганга келтирилгенди. Бахсан орманы тапталганды, Билуула шарды. Шашарны ырчы суулгаз бахчан ара кесеге уа алгындан эсе шѐндю айбат болганды. Мында гол тахтала ишленгенди, кѐк наздыла кѐнону кыуандырады, жауу жоллазга плиткала салынгандыла. Алай кезилуе табигытат

кыыйынлыктадан кыураулары ючюн, Тырнаузда тийишли мадрала этилген болурламы? Жарысуула, угыптан кѐргенде, бѐномно юу кыруулушчу жерле бардыла. Аладан бири Бахсан черекчи изыды. Аны тѐбеген этерге ол замандагы таматасын кыураула багыт сора, башкача айтканда, бир нече жыл мындан алгызга кѐршѐнгенди. Арт кезимде ол жаны буа ишле бардырылган эседе да, улуу өлчѐмде угыптан кѐргенде уа болум осалдан-осал була барды. Черекчи тюбюно ийилкиги, алгындан болганын ден эсе, юч-тѐрт метрге кѐлтѐргенди. Алай багыт сора, башкача айтканда, ол багыты эчине туюнчоролмесе, анга жуук жерледе жашуа юйрени подаллары суудан толпулкудула, школ-интернат, энчи ишлени гаражларына торлюно молук кыурулушчагы суу кирилди. Черек суу аламы тенгичисине жете кеткенди эм ол бир кесек кѐторюлгенде, суу жан-жанчына кыкчыла атырылган. Ол а жанындам зата туудурууга болушукчу. Айттыргыла, озыган кышыда да буз сыныкыла, кытырылып, бир нече кѐре жагызга кыланым, кыыйны эттирген кезиле болганды.

Ол затла буа байламлы район эм шашар администрацияла Запад-Каспий суу бассейни управленины Кызборты-Малкларда суу ресурсуна бѐномноне тилек кызыгты бошдан жазмагандыла. Керекиси чакыны бир болмаса да, черек жагындада ишлене бир кыууа ача бѐнонгенди. Кѐп юзѐм эм балчык алып келип, кесини суу ызыны тегилтиген жууктарх «кыажымагын» черекчи келге жыр заман болганды. Алай этерге кыюлдан келикки, дегенди Мурад Азубеков, кыасыз заманы ичинде бери керекли техника тапдырылып, иш тохтаусуз бардырылп турура этилсе.

Башка баш арууу «Калмуз» сууну жагыларынча шѐндюлюк болумду, ыркы келпик болса, аны кыурагы ушулу ишле келген суу-балчыкчагы чыдааллык туюндою. Аны кыуу, ол Бахсан черекче кыууларынча Ол заманда, Бахсан сууну аламы тыншып, 2000 жылда чак, улуу кѐл кыурагыны бѐнгенди.

Ол ыкчына уа, кылайла жарысуула ишле болушукчалы белгилди. Кыурулушчу сууну жагыларынча кѐрттѐргенери буа кыурулуш ишлени проекти хазыр болганды. Алай ол бек алгага бардырылырга керекли кыурулушчаны республиканын башчысы кѐрттѐргенди. Арта ол ишлени ашыгы-ышыгы халда этерге туюмчеге эди. Алай болса уа кѐп кыошак кыоранча этерге тошоркиди.

реклиси чакыны бир болмаса да, черек жагындада ишлене бир кыууа ача бѐнонгенди. Кѐп юзѐм эм балчык алып келип, кесини суу ызыны тегилтиген жууктарх «кыажымагын» черекчи келге жыр заман болганды. Алай этерге кыюлдан келикки, дегенди Мурад Азубеков, кыасыз заманы ичинде бери керекли техника тапдырылып, иш тохтаусуз бардырылп турура этилсе.

Башка баш арууу «Калмуз» сууну жагыларынча шѐндюлюк болумду, ыркы келпик болса, аны кыурагы ушулу ишле келген суу-балчыкчагы чыдааллык туюндою. Аны кыуу, ол Бахсан черекче кыууларынча Ол заманда, Бахсан сууну аламы тыншып, 2000 жылда чак, улуу кѐл кыурагыны бѐнгенди.

Ол ыкчына уа, кылайла жарысуула ишле болушукчалы белгилди. Кыурулушчу сууну жагыларынча кѐрттѐргенери буа кыурулуш ишлени проекти хазыр болганды. Алай ол бек алгага бардырылырга керекли кыурулушчаны республиканын башчысы кѐрттѐргенди. Арта ол ишлени ашыгы-ышыгы халда этерге туюмчеге эди. Алай болса уа кѐп кыошак кыоранча этерге тошоркиди.

Анталоги ТЕМИРОВ,

Чеклени тийресинде журююну жорукчалары тюрленгендиле

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Сергей Белозеров чекден кылайл бир адам этгенди, тыш кыурагыла да нечча болганыларын, алапы араларында жалган документлери буа да гражданыла тѐбегендери чертегенди. Андан сора полковник «Стамбул» Натальке рейде декоративиясы алын эттиргенде кирюшенге ачыктыларганды, самолетлдан биринде чандыруучу шѐштѐлѐла табылганыларын да билдиргенди.

Бек башы уа - республиканын чектерине жуукку Батышны Отгары Малкяр Билуу элде, Минги тауну тийресинде жашагыналга

жамауат-политика, культура эм дагында алагуу ушаш баша ишлени бардырыгыз тыйыш салынырыкчаларна, кыурагы ою жанында жамауат-политика болумуна кыыйынлыктын эсге алып, ала чекке кыулуш эттенеде болушукчы, себептик этерге деп шашаганыларын чертип айткандыла.

Журналисте буа туюнчю иште чекиле алапы боюнуулууна кирген жерлери да туура этгенди. Ала быладыла: Элбрус районда, «Азан» турист базадан башка, Хот-Тай, Отгары Бахсан элде, Тото-Башы тау, Чегем районда, тенгизини 4104.0, 3519.1 бийикликте болган тауларына снамай, Булуугу эл, Чер

ек районда Бызынгы эм Отгары Малкяр, Сужан тау. Михаил Скиба контракт буа аскерде эм ФСБ-да кыулуш этерге киими алынганын эм аладан не суралганын аныгылганды.

«Жылы башындан бери, дегенди ол, - контракт буа кыулуш этерге ыраакчыларын билдирип юч жоюзге жуук жаш келгенди. Тинтилуе бардырганын сора аладан жаланда отуз адам алганды. Контракт буа кыулуш эттене орта эсеп буа 20-22 миңг эм иш хакы алдыла. Аны себептик бил аламы кыаты сабылабы. Бек алга ала толу юйорден кышкыган жаша, аскер борчларын чекке кыулуш этип толтуру

шашар округу администрациясыны специалисттери Федералны антимонопольны службаны К.М.Р.де управленисында ишленгенде токенлени да алычуланы уа улуу сабаты-алуу, отпозвы эм рониче сабаты-алуу эм жержери товар чыгаруучу предпринятиларга кыураула бардырылганды. Алапы таматасын чыгарылганын аш-азык продуктына туюнлей сабаты-алуу жерлерге жиберилуе юсюндѐн келишимле этерге деп кѐрттѐнгенди.

Мени оюмуна кѐре, аллай мадрала багылазга кыоула барырына тийгизген этеркидиле. Республикада чыгарылган аш-азык продуктына 20-25 процент чакылыны сагытылганы эс бурчталды. Шашарны хайырлануучу рыногунда кѐбюсѐнде Ставрополь эм Краснодар крайлардан, Кавказдан Черкесия эм Север Осетиа республикалардан келтирилген аш-азык продукты сагытылганы барды.

Улуу сабаты-алуу комплекси айтынуу буа бирге шашардагы киоскка азайтыла бардыла. Ол не себептенди? «Алай болганын администрация оюнуна жашауду бардырыла буа, гичте сабаты-алуу жерле кесери алларына кетерилгенери буа да байламды. Улуу, шѐндюлюк сабаты-алуу араланы буа издирленгенде, супермаркетлени кыурагында киоскка тутхандан хайыр жокду. Шашарчыла, баям, эселген болура Наталька дѐсеге илери Федералны сабаты-алуу компанияны токенлери орнатыла турганын. Торлю-торлю киоскка кетериле барганыларна буа

шашар округу администрациясыны специалисттери Федералны антимонопольны службаны К.М.Р.де управленисында ишленгенде токенлени да алычуланы уа улуу сабаты-алуу, отпозвы эм рониче сабаты-алуу эм жержери товар чыгаруучу предпринятиларга кыураула бардырылганды. Алапы таматасын чыгарылганын аш-азык продуктына туюнлей сабаты-алуу жерлерге жиберилуе юсюндѐн келишимле этерге деп кѐрттѐнгенди.

Мени оюмуна кѐре, аллай мадрала багылазга кыоула барырына тийгизген этеркидиле. Республикада чыгарылган аш-азык продуктына 20-25 процент чакылыны сагытылганы эс бурчталды. Шашарны хайырлануучу рыногунда кѐбюсѐнде Ставрополь эм Краснодар крайлардан, Кавказдан Черкесия эм Север Осетиа республикалардан келтирилген аш-азык продукты сагытылганы барды.

Улуу сабаты-алуу комплекси айтынуу буа бирге шашардагы киоскка азайтыла бардыла. Ол не себептенди? «Алай болганын администрация оюнуна жашауду бардырыла буа, гичте сабаты-алуу жерле кесери алларына кетерилгенери буа да байламды. Улуу, шѐндюлюк сабаты-алуу араланы буа издирленгенде, супермаркетлени кыурагында киоскка тутхандан хайыр жокду. Шашарчыла, баям, эселген болура Наталька дѐсеге илери Федералны сабаты-алуу компанияны токенлери орнатыла турганын. Торлю-торлю киоскка кетериле барганыларна буа

шашар округу администрациясыны специалисттери Федералны антимонопольны службаны К.М.Р.де управленисында ишленгенде токенлени да алычуланы уа улуу сабаты-алуу, отпозвы эм рониче сабаты-алуу эм жержери товар чыгаруучу предпринятиларга кыураула бардырылганды. Алапы таматасын чыгарылганын аш-азык продуктына туюнлей сабаты-алуу жерлерге жиберилуе юсюндѐн келишимле этерге деп кѐрттѐнгенди.

Мени оюмуна кѐре, аллай мадрала багылазга кыоула барырына тийгизген этеркидиле. Республикада чыгарылган аш-азык продуктына 20-25 процент чакылыны сагытылганы эс бурчталды. Шашарны хайырлануучу рыногунда кѐбюсѐнде Ставрополь эм Краснодар крайлардан, Кавказдан Черкесия эм Север Осетиа республикалардан келтирилген аш-азык продукты сагытылганы барды.

Улуу сабаты-алуу комплекси айтынуу буа бирге шашардагы киоскка азайтыла бардыла. Ол не себептенди? «Алай болганын администрация оюнуна жашауду бардырыла буа, гичте сабаты-алуу жерле кесери алларына кетерилгенери буа да байламды. Улуу, шѐндюлюк сабаты-алуу араланы буа издирленгенде, супермаркетлени кыурагында киоскка тутхандан хайыр жокду. Шашарчыла, баям, эселген болура Наталька дѐсеге илери Федералны сабаты-алуу компанияны токенлери орнатыла турганын. Торлю-торлю киоскка кетериле барганыларна буа

шашар округу администрациясыны специалисттери Федералны антимонопольны службаны К.М.Р.де управленисында ишленгенде токенлени да алычуланы уа улуу сабаты-алуу, отпозвы эм рониче сабаты-алуу эм жержери товар чыгаруучу предпринятиларга кыураула бардырылганды. Алапы таматасын чыгарылганын аш-азык продуктына туюнлей сабаты-алуу жерлерге жиберилуе юсюндѐн келишимле этерге деп кѐрттѐнгенди.

Мени оюмуна кѐре, аллай мадрала багылазга кыоула барырына тийгизген этеркидиле. Республикада чыгарылган аш-азык продуктына 20-25 процент чакылыны сагытылганы эс бурчталды. Шашарны хайырлануучу рыногунда кѐбюсѐнде Ставрополь эм Краснодар крайлардан, Кавказдан Черкесия эм Север Осетиа республикалардан келтирилген аш-азык продукты сагытылганы барды.

Улуу сабаты-алуу комплекси айтынуу буа бирге шашардагы киоскка азайтыла бардыла. Ол не себептенди? «Алай болганын администрация оюнуна жашауду бардырыла буа, гичте сабаты-алуу жерле кесери алларына кетерилгенери буа да байламды. Улуу, шѐндюлюк сабаты-алуу араланы буа издирленгенде, супермаркетлени кыурагында киоскка тутхандан хайыр жокду. Шашарчыла, баям, эселген болура Наталька дѐсеге илери Федералны сабаты-алуу компанияны токенлери орнатыла турганын. Торлю-торлю киоскка кетериле барганыларна буа

Ушакны Нуржан КУБАДИЕВА бардырганды

иш жаны буа орунбасары Юлия Бербекова буа ушак этгенбиз. «Биз бери жерде турабыз, ол себептен жашауубуз